

Utoqqaat Illuat
DIKP
Niels Egedesvej 25
Postboks 1
3950 Aasiaat

22. december 2017

Nal. nr./j.nr.: 2017-900-0022

All. nr./brevnr.: 52743

Sull./sagsbeh.: LARI/jh

INAARUTAASUMIK NALUNAARUSIAQ
Aasianni Utoqqaat Illuanni misissuineq

1. Aallaqqaasiut

Misissuiartortut Inatsisartut Ombudsmandianneersut Aasianni Utoqqaat Illuanni siumut nalunaaruteqaqqaarani misissuineq 22. aamma 23. november 2017-imi ingerlappaat. Misissuineq naammagittaalliummik aalajangersimasumik tunngaveqarnani paaqqinniffimili pissutsit pillugit paasissutissat arlallit Ombudsmandip suliamik allamik suliarinninneranut atatillugu tiguisimasai tunngavigalugit ingerlanneqarpoq.

Misissuiartortut tassaapput ombudsmand Vera Leth aamma siunnersortit pisortaat Lasse Risager, fuldmægtig Franz Amdi Hansen aamma oqalut-sit/nutserisut pisortaat Jørgen Hansen, tamarmik Ombudsmandimi atorfeqartitaasut.

Qulequttat misissuinerimi oqaloqatigiissutigineqartut ilaannaat nalunaarusiami matumani ilanngunneqarput.

Nalunaarusiaagallartoq Utoqqaat Illuannut tunniunneqarpoq, pissusiviusutigut tunngaviusoq pillugu oqaaseqaatissaqaruni oqaaseqaatiminik saqqummiussisinnaaqqullugu. Utoqqaat Illuata oqaaseqaatai 21. december 2017-imi tigusakka nalunaarummi ilanngunneqarput.

2. Misissuinermi inatsiseqartitsinikkut tunngavigisaq

Ombudsmandip misissuinerini inatsisikkut tunngavigisaq Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaatigut (matuma kingornatigut Ombudsmandi pillugu inatsimmik taaneqartartussakkut) nr. 7-ikkut, 1. juni 2017-imeersukkut aalajangersarneqarpoq.

Ombudsmandi Inatsisartunit qinerneqartarpoq, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 1, imm. 1, suliaminilli ingerlatsinermini Inatsisartunut attuumassuteqartuunani, tak. § 6, imm. 1. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataanni pisortat ingerlatsiviisa ilaat tamarmik Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqarput, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 7, imm. 1-imi oqaaseqatigiit siulliit.

Ombudsmandip suliassaa tassaavoq oqartussaasut inuilluunniit Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut inatsiseqartitsinernik atuutunik unioqqutitsisumik iliuuseqarnersut imaluunniit suliassaminnik ingerlatsinermi allatut iliorlutik kukkussuteqarnermut sumiginnaanermulluunniit pisuussuteqarnersut nakkutigissallugu, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 19, imm. 1. Ombudsmandi isornartorsiuisinnaavoq, inassuteqaateqarsinnaalluni suliarlu pillugu paasinninnerminik saqqummiussisinnaalluni, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 20.

Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiitsigut siullertigut aalajangersarneqarpoq paaqqinniffiit suliffeqarfiilluunniit Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut suulluunniit Ombudsmandip misissorsinnaagai. Taamatut misissuinermut atatillugu – Ombudsmandi pillugu inatsimmi §§-ini 19-imi 20-milu aalajangersarneqartut saniatigut – Ombudsmandip pissutsit paaqqinniffiup oqartussaasulluunniit aaqquussaananeranut ingerlanneqarneranullu tunngasut kiisalu pissutsit paaqqinniffimmik oqartussaasumilluunniit atuisut pineqartarnerannut taakkulu pillugit ingerlatanut tunngasut inuppalaartumik misigittartumillu isiginnittaaseq aallaavigalugu naliliiffigisinnaavai, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiit aappaat.

3. Misissuinerup piareersarneqarnera ingerlanneqarneralu

Suliamik allamik suliarinninnermut atatillugu Aasianni Utoqqaat Illuanni pis-sutsit pillugit paasissutissat arlallit Ombudsmandip Qaasuitsup Kommunianit 14. november 2017-imi tiguai. Ombudsmandi paasissutissat taakku tunnga-vigalugit aalajangerpoq Utoqqaat Illuanni misissuineq ingerlanniarlugu.

Misissuineq siumut ilisimatitseqqaarani ingerlanneqarpoq, taamaattumillu pisortaqatigiit, sulisut, najugaqartut ilaqutaasullunniit misissuineq pillugu siumut ilisimatinneqarsimanngillat.

Utoqqaat Illuat Qaasuitsup Kommuniata ataaniippoq, taannalu misissuine-rup aallartinngitsiarnerani oqarasuaatikkut 22. november 2017-imi ilisima-tinneqarpoq.

Misissuiartortut 22. aamma 23. november 2017-imi misissuinermi Utoqqaat Illuata initai allarniutitut misissorpaat, paaqqinniffiullu nakorsaataasivia mi-sissorlugu. Misissuiartortut Utoqqaat Illuata pisortarigallagaa, aqutsinermi taartaasartutut tullersorti immikkoortortaqarfiullu pisortaa tulliullugit oqalo-qatigaat. Sulisut 16-it, najugaqartut arfineq marluk ilaqutaasorlu ataaseq misissuiartortut aammattaaq ataasiakkaarlugit oqaloqatigaat.

Utoqqaat Illuata pisortaqatigiivi sulisullu misissuinerup ingerlanneqarnerani ilusilersorluagaasorujussuarmik akuersaartumillu pissuseqarlutik peqataap-put.

4. Utoqqaat Illuat pillugu ataatsimut oqaatigisassat

Aasianni Utoqqaat Illuat kommunip utoqqarnik paaqqinniffiutigaa, misissui-nerullu nalaani Qaasuitsup Kommuniata ataaniilluni. Kommunit agguataar-neqarnerat nutaaq 1. januar 2018-imi atuutilerpat Utoqqaat Illuat Kommuni Qeqertalimmut nuussaaq.

Utoqqaat Illuat Den Integrerede Kommunale Plejeordningip (DIKP-p) (Kommunip Paaqqutarinninnermik Akuleriiffiusumik Aaqqissuussinerani) ilaavoq, tassanilu angerlarsimaffinni ikiorteqartitsineq ulluuneranilu sammisassaqartitsivik aammattaaq ilaapput.

Utoqqaat Illuannut ilaapput puigortunngortunut immikkoortortaarfik, paaqqutarinninnermut immikkoortortaarfik aamma paaqqutarisariaanngitsunut immikkoortortaarfik. Utoqqaat Illuat najugaqartunut katillugit 34-nut oqilisaassinermilu ataatsimut inissaqarpoq.

5. Pingaarnerusutigut naliliineq

Aasianni Utoqqaat Illuat paaqqinniffittut pingaarnerusutigut pitsaasunik paasisaqarfigaara, tassanilu pisortaqatigiit sulisullu paaqqinniffimmi najugaqartut ulluinnarni inuuneranni sinaakkutissanik pitsaasunik pilersitsiniarneq anguniarpaat.

Isumakuluutigaluguli maluginiagara unaavoq pisortaagallartup Utoqqaat Illuanni peqqissaasutut atorfimmi atorfeqartitaaqqaaraluartup oqaatigigaa Qaasuitsup Kommuniiani ingerlatsivimmit "sumiginnagaalluinnartutut" misigisimalluni. Taamaalilluni nassuiaatitut ilaatigut oqaatigaa pisortaagallartutut sulinissaminut, paaqqinniffimmi sulilernerminit sapaatit akunnerat ataa-seq qaangiutsinngitsorluunniit ikkuffigisaminut, annikitsuaraannarmik ilinniartinneqarsimalluni, saaffiginnissutigisartakkanilu assignnngitsut Ilulissani ingerlatsiviup sivisoorujussuarmik akinialuusaartuaannarai.

Sulisut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut suliffimmut tunniusimasuunerat unneqqarissuunerallu malunnarpoq, takusinnaavaralu najugaqartunut pissaanermik sapinngisaq tamaat atuinaveersaarnissaq eqqumaffigisorujussuugaat.

Najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut tamarmik oqaatigaat – ataasiakkaannguanik isorisassaqaralurlutik – Utoqqaat Illuanni najugaqar-

nertik nuannarigitsik, arlallillu oqaatigalugu Utoqqaat Illuat najugaqarfigalugu eqqissimanartorujussuusoq sulisullu pitsaasumik pigaatsik.

Init kusanartuupput eqqiluitsuullutillu, naak pisattat/atortut ilaat nungullarsimasutut pisoqalisimasutullu isikkoqaraluartut.

Pissutsit arlallit misissuininni paasisama oqaaseqaateqarnissannut pissutis-saqalersippaanga. Taakku tulliuttuni imm. 6-imit 14-mut allaaserineqarput.

6. Puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi silammut matut

Misissuiartortut puigortunngortunut immikkoortortaqarfiup initaannik misissuinerminni malugaat immikkoortortaqarfimmi silammut matut marluk tigummivilinnik parnaarsaatillit teqequisa qullit killingisigut qarsorsartulernerqarsimasut kiisalu qulaani ataanilu sannersartunik parnaarsaaserneqarsimasut. Matut aappaata parnaarsaataa sannersartuq alleq aseqqukuuvoq, parnaarutaasinnaanani.

Immikkoortortaqarfiup pisortaata misissuinerup ilaani tassani najuuttup nassuiaatitut oqaatigaa puigortunngortut immikkoortortaqarfimmi najugaqartut matup qarsorsartuisa parnaarsaatillu sannersartut qanoq ammarneqarnissaat paasisinnaangikkaat. Taamaalilluni matunik qarsorsartuliinerup parnaarsaatinillu sannersartuliinerup siunertaa tassaavoq najugaqartut "illersorniarlugit assiineq", taakku paaqqinniffimmit nammineerlutik anisinnaaqqunagit, soorlu sila assut issitsillugu annertuumik ajoqusersinnaammat.

Sulisunik oqaloqateqarnermi puigortunngorsimasunut immikkoortortaqarfimmi sulisut marluk uppersarlugu oqaatigaat matut qarsorsartulernerqarnerisa paarnaasaatinillu sannersartuliinerup siunertaat tassaasoq najugaqartut puigortunngorsimasut aninissaannik akornusiiniarneq.

Apeqquut taanna Utoqqaat Illuanni pisortaqatigiinnut oqaloqatiginnissutigineqarpoq. Oqaloqatigiinnermi tassani pisortaqatigiit ilaatigut imatut paasivakka kommuni matunik ammaatinik immikkut ittunik atuisoqarnissaanik isumagininnermik suliaasaqarfimmi pissaanermik atuneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 21. november 2013-imeersoq (matuma kingornatigut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmik taaneqartartussaq) tunngavigalugu aalajangiisimangitsoq.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi matumik ammaatit immikkut ittut pillugit aalajangersakkat inatsimmi § 31, imm. 4-6-imipput, § 41-miillutik § 48-miillutillu, taakkulu imaattunik oqaasertaqarput:

”§ 31. [...]

[...]

Imm. 4. Najugaqarfittut ulluuneraniluunniit neqeroorummi pisortap, imaluunniit sulisup, pisortamit taamatut iliornissamut piginnaatinneqartup matunik ammaassutit immikkut ittut inummut ataatsimut arlaqartunulluunniit atorsinnaagai kommunalbestyrelsi aalajangiisinnaavoq, imaappat

- 1) inuup inuilluunniit arlallit najugaqarfittut ulluuneraniluunniit neqeroorummik qimatsinermigut/qimatsinermikkut timikkut annertuumik ajoqusernissamut imminut allaniluunniit ulorianartorsiortitsilernissaa aarlerinaateqarpat, aamma
- 2) aarlerinaatip tamatuma pinngitsoortinnissaanut pisuni ataasiakkaani pissutsit tamanna pisariaqarluinnartippassuk, aamma
- 3) inatsimmi periarfissat sinneri kinguneqanngitsumik atorneqareersimappata.

Imm. 5. Imm. 4 naapertorlugu matunik ammaassutinut immikkut ittunut ilaapput matup tiggummivii marloqiusat, matumik ammaanissamut marloriarluni toorsineq assigisaallu. Iliuuserisaq imatut matumik parnaarinnissutaassanngilaq, pineqartulli killilersugaanani ingerlasinnaaneranut atatillugu kinguarsaataassalluni, taamaasilluni sulisut maluginiarsinnaassammassuk pineqartoq anisoq.

[...]

Imm. 6. Imm. 4 naapertorlugu iliuuserisaq aallartinneqarpat, najugaqartut killilersugaanatik ingerlasinnaaneranut mianeriniarlugu matumi kalerrisaarummik ikkussisoqassaaq, taamaasilluni najugaqartut matumik ammaassummik immikkut ittumik namminneq atuisinnaanngisut matumik ammaanissamut pisariaqartitaminnik ikiorneqassammata. Najugaqartut imm. 4 naapertorlugu iliuuserinninnermut ilaasut, aatsaat anitsaaliorneqarsinnaapput § 34-mi aalajangersagaq tamatuma peqatigisaanik atorneqarpat.

[...]

§ 41. §§ 31, 33, 34 aamma 35 naapertorlugit kommunalbestyrelsip aalajangiinerinut tungavittut tulliuttut pigineqassapput:

- 1) piginnaanikillineq pillugu suliamut attuumassuteqartumik uppersaatit pisariaqartineqartut,
- 2) pineqaatit aallartinnissaat pillugu aalajangiisoqarnissaa siunniunneqartinnagu isumaginnikkut perorsaalluni ikiunneq paaqutarinninnerlu pillugit paasissutissat,
- 3) piffissaq qanoq sivisutigisoq pineqaatit pisariaqarfissaattut naatsorsuutigineqartoq pillugu paasissutissat, aamma
- 4) pineqaatit eqqarsaatigineqartut pillugit ilaqqat taamaattoqarpallu nakkutilliisup oqaaseqaataat.

[...]

§ 48. §§ 31, 33, 34, 35, 36, imm. 2, 38, 39, imm. 2 aamma § 42, imm. 3 naapertorlugit kommunalbestyrelsip aalajangiineri Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfimmu apuunneqarsinnaapput.

Imm. 2. Inuk aalajangiineri pineqartoq nammineq naammagittaalliuteqarsinnaanngippat, uisup nuliaasulluunnit, ilaqqat, nakkutilliisup imaluunniit allap inummut pineqaamik pineqartumut sinniisup kommunalbestyrelsip aalajangiinera naammagittaalliutigisinnaavaat.”

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit piareersarlugu suliani inatsisissatut siunnersuut pillugu oqaaseqaatini nalinginnaasuni ilaatigut makku oqaatigineqarput:

”§ 31 – Kalerrisaarutit sumiiffisiutillu inunnut ataasiakkaanut atugassiat kiisalu matunik ammaassutit immikkut ittut.

Inunnut puigortunngortunut malittarisassat immikkut ittut aalajangersakkap imarai. Tamatuma saniatigut aalajangersakkami inuit 18-it qaangerlugit ukioqartut tarnikkut pissutimikkut annertuumik ataavartumillu piginnaasakillimasut nalinginnaasumik pineqarput. Aalajangersakkami tassani malittarisassatigut inuup ingerlaffinik ataavartumik malinnaanissamut oqartussaasut pisinnaatinneqanngillat, aamma matunik ammaassutit immikkut ittut parnaarsaativittut ittusaanatik, aammalu innuttaasut killilersugaanngitsumik ingerlasinnaanerit mianeriniarlugu matumi kalerrisaarummik, Innuttaasup matumik ammaanissamut pisariaqartitaminik ikiorneqarnissaanik qulakkeerinnittumik ikkussisoqassaaq.”

Inatsisissatut siunnersuummi § 31 pillugu immikkut oqaaseqaatini ilaatigut makku oqaatigineqarput:

“Imm. 4

Pisut immikkut ittut ilaanni, allat tamaasa iluatsinngitsunik misilinneqartarsimagaluarpata, matunik ammaassutininik immikkut ittunik kommunalbestyrelsi atuisinnaavoq. Assersuutitut taaneqarsinnaapput matut tigummivii marloqiusat, matunik ammaaniarluni marloriarluni toortarissat assigisaalluunniit, innuttaasut ilaasa tarnikkut pissutsimikkut annertuumik ataavartumillu piginnaasakillimasat aninissaat pinngitsoortinniarlugu pisariunerulersinniarluguluunniit atorneqartussat, anigunik ajoqusernissamut imminnut ulorianartorsior-tillissagamik allanilluunniit ulorianartorsior-titsilerlutik.

Imm. 5

Parnaarsaativittut atortunik atuisoqaqqusaanngilaq. Aqqusinertigut angallannermi pissut-sit ulorianartut atuussinnaapput, pinngortitami nunaminertat pineqartup tammarfigisin-naasai immikkut ittuusinnaapput, imaluunniit silap pissuserisinnaavai (isserujussuarnera kiarujussuarneraluunniit) atortunik taakkuninnga atuinissamut tunngavissiiinnaasut, allat annikinnerusumik akuliuffiusut iluatsinngitsunik misilinneqareersimappata.

Taamaalilluni iliuutsimik taama annertutigisumik akuliuffiusumik matumik ammaassutitut immikkut ittutut ittumik iliuuseqalertigani, iliuutsinik annikinnerusumik akuliuffiusunik soorlu inunnut kalerrisaarutininik sumiiffissiutinillu atuinerup misiliisoqareersimanissaata pi-umasaqaatiginera, matumut silarlermut matunik ammaassutininik immikkut ittunik atuinis-samut periarfissanut allannguutaanngilaq. Taamaalilluni najugaqarfittut neqeroorutit il.il. illutamikkut imatut aqqissugaappata, innuttaasup nammineersinnaanngitsup najugaqar-fimminit anilernera sulisunit pisariitsumik takuneqarsinnaasunngorlugu, tamanna siuner-tamut naapertuutissaaq, taamaasilluni iliuusissat piffissaagallartillugu iliuuserineqarsin-naammata.

Imm. 6-imut

Kikkut tamarmik matunik ammaassutininik namminneq atuisinnaanngitsut atuinissamut pi-sariaqartitaminnik ikiorneqassapput, innuttaasoq angerlarsimaffimminit anitsaaliugaaneq pillugu aalajangersakkamut ilaatinneqartoq pineqanngikkaangat.”

Paasivara najugaqartut silamut namminneerlutik aninissaasa annertuumillu ajoqusernissaasa pinaveersaartinneqarnissaat Utoqqaat Illuata najugaqartu-nik puigortunngortunik paaqqutarinninnerminut ilaatillugu aallaavittut kis-saatigigaa. Taamatut kissaateqarnek tamakkiisumik paasisinnaavara.

Naliliivungali puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi silammut matuni marlunni parnaarsaatit sannersartullit qarsorsartartullu ilusiligaanermikkut siunertamikkullu iliuusaasut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi matunik ammaassutinik immikkut ittunik atuinermik oqartarneq tunngavigalugu iliutsimut assingusut. Taamaattumik Utoqqaat Illuata pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi periaatsimik malinnissimannginnera isorisariaqartutut isigaara.

Inassuteqaatigaara Utoqqaat Illuata puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi silammut matut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmut naaper-tuuttunngorlugit aaqqissagai.

7. Puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmut matumik ikuallattoqalernerani nammineq matusartumik assersuineq

Utoqqaat Illuata puigortunngortunut immikkoortortaqarfia najugaqartunut paaqqutarisariaanngitsunut immikkoortortaqarfiup uigora. Immikkoortorta-qarfiit taakku akornanni matoqarpoq ikuallattoqalernerani nammineq matusartumik, puigortunngortunut immikkoortortaqarfiup tungaanut ilummut ammartartumik. Matu taanna puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmit Utoqqaat Illuata sinnerani immikkoortortaqarfinnut allanut aqutissatuaavoq.

Misissuiartortut misissuinermi malugaat matu taanna "Matu taanna matoq-qajuaannassaaq"-mik allagartalerneqarsimasoq. Matuli ammaannarpoq, misissuiartortullu paasitinneqarput matuma taanna ammatinneqartuaannar-toq.

Puigortunngortunillu immikkoortortaqarfimmi sulisut ilaata misissuiartortu-nut nassuiaatit oqaatigaa matu taanna paaqqutarisariaanngitsunut immik-koortortaqarfimmi najugaqartut eqqissisimanngileraangata imaluunniit pui-gortunngortut Utoqqaat Illuani immikkoortortaqarfinnut allanukarniarsarile-raangata akuttunngitsunik matuneqartartoq.

Sulisup nassuiaatitut aammattaaq oqaatigaa matu taanna matuneqaraangat nerrivimmik issiavimilluunniit asserneqartartoq. Tamanna imatut paasivara tassani siunertaasoq tassaasoq puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi najugaqartut immikkoortortaqarfimmit aninissaannik akornusiiniarneq, ilaatigut puigortunngortut nerriviup tassaniinnera pissutigalugu matoqarnera puigortarmassuk. Nerrivik issiavilluunniit assiunneqarsimatillugit sulisut puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmut iserniartut matukkut kasuttortariaqartarput, taavalu sulisup puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmiittup nerrivik issiavilluunniit illuartittariaqarpaa, pineqartoq iserniartuq isersinnaaqqullugu.

Paasissutissat taakku misissuiartortut Utoqqaat Illuata pisortarigallagaanut kingusinnerusukkut saqqummiuppaat, taassumalu oqaatigaa immikkoortortaqarfimmi taamatut assersuisoqartarsimanera pisortaqatigiit nalugaat, isumaqarlunilu taamatut periaaseqarneq akuerineqarsinnaanngitsoq.

Utoqqaat Illuata pisortarigallagaa isumaqatigaara oqarmat puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmut matumik ikuallattoqalernerani nammineq matusartumik allaaserineqartutut assersuineq akuerineqarsinnaanngitsoq, naatsorsuutigaaralu periaatsip taassuma siunissami atorneqaqqinnginnissaa pisortaqatigiit qulakkiissagaat.

8. Najugaqartut unnukkut unnuakkullu nerisassaqaqtannginnerat

Sulisut sisamat misissuinermi nassuiaatitut oqaatigaat najugaqartut unnukkut unnuakkullu Utoqqaat Illuata iggaviata matoqqanerata nalaani kaalersimasut nerisassaqaqtittanngikkitik. Allaffiit ilaanni nillartaartitsivimmi ilaanneeriarluni sinnikoqartarpoq, tamatumali saniatigut taamaallaat yoghurtimineqaannartarluni. Taamaattumik najugaqartut unnukkorsiornerminni iluamik qaarsillarsimanngitsut kaallutik innartariaqartarsimapput.

Tamanna najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut arlaannaataluunniit ajornartorsiutitut eqqaanngilaa.

Igaffiup pisortaata misissuiartortunut nassuiaatitut oqaatigaa paaqqutarinninnermi sulisut ullut tamaasa ataatsimeeqatiginerini amigaateqarnersut aperisaraluarini, unnukkulli unnuakkullu nerisassanik amigaateqartoqartartoq paasitinneqarsimannngisaannarluni. Igaffimmi sulisut angerlaraangata nilla-taartitsivimmi nerisassaqaernerusalernissaa pilertornerpaamik isumaginiarpaa.

Inassuteqaatigaara najugaqartut igaffiup ammaffiata avataatigut nerisassaqaersinnaanissaat Utoqqaat Illuata qulakkiissagaa.

9. Paaqqutarinninnermut immikkoortortaqaarfiup ineeraani kiarujussuaq

Paaqqutarinninnermut immikkoortortaqaarfimmi najugaqartut marluk misissuinnermi misissuiartortunit oqaloqatigineqarput, taakkualu marluullutik oqaatigaat ineeqqatik kiarujuttorujussuusut, taamaallaallu igalaap ammatinera kisimi iluaqutaasartoq. Najugaqartut taakku marluk aappaata oqaatigaa igalaaq ammatiinnaraanni aamma qiianartortujussuanngorsinnaasartoq, namminerlu nikuissinnaannginnami igalaaq matusinnaasarnagu.

Paaqqutarinninnermut immikkoortortaqaarfimmi najugaqartut pingajuata nassuiaatitut oqaatigaa najugaqartut amerlanerusut isumaqartut ineeqqatik kiappallaarujussuartut, namminerli isumaqarluni tamanna ajornartorsiuttaanngitsoq.

Najugaqartunik pingasunik taakkuninnga oqaloqateqarneq pineqartut ineeraanni ingerlanneqarpoq. Misissuiartortut malugaat ineeqqat kiattorujussuusut, pingaartumik matu matoqqagaangat.

Sulisut arlallit misissuiartortunut uppersarsarlugu oqaatigaat paaqqutarinninnermut immikkoortortaqaarfimmi kiattorujussuusinnaasartoq, ineeqqanilu kiassaait sakkortussusissaat aaqqinneqarsinnaanngitsut. Sulisulli marluk nassuiaatitut aamma oqaatigaat tamanna ajornartorsiutigineqarneq ajortoq naammagittaalliuutigineqarnerlu ajorluni.

Pisortaagallartup misissuinermi oqaatigaa paaqqutarinninnermut immikkoortortaqaarfimmi kiassaait sakkortusisaataat/sakkukillisaataat atorsinnaanngitsut. Kiassaait Utoqqaat Illuata iluarsartinniartarsimagaluarpai, iluaqutaanngitsumilli, ajornartorsiulli illoqarfimmi kiassaaserisut arlaannaataluunniit aqqissinnaasimannikkaa.

Kaammattuutigaara kiassaait Utoqqaat Illuata assut pilertortortumik pitsaanerulersissagai, taamaalillutik kiassait najugaqartut ineeraanni atasiakkaani tamani aqunneqarsinnaaleqqullugit.

10. Napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnerpassuit

Sulisut misissuinermi misissuiartortunit oqaloqatigineqartut amerlanersaasa oqaatigaat piffissat ilaanni sulisunik amigaateqartarnek Utoqqaat Illuanni annertuumik ajornartorsiutaasoq. Taamaalillutik sulisut arlallit oqaatigaat Utoqqaat Illuanni sulisut napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortartut amerlasoorujussuusut, pingaartumik akissarsiffiup nalaani sapaatillu akunnerrisa naanerini.

Sulisup ataatsip napparsimaneq pissutigalugu taamatut sulinngitsoortarnerup annertussusianut assersuutitut oqaatigaa pisut ilaanni sulisunit pingasunit marluk sulinngitsoortartut. Sulisup allap nassuiaatitut oqaatigaa napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortut ima amerlatigisinnaasartut sulisut sisamararterutaat sulinngitsoortarlutik.

- Sulisut arlallit oqaatigaat sulisut piffissani napparsimaneq pissutigalugu amerlasuut sulinngitsoorfigisaanni suliassat tamaasa naammassisinnaajumalugit ulaperujussuartaqartartut.

Sulisulli misissuiartortunit oqaloqatigineqartut napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortut amerlasarnerujussuisa Utoqqaat Illuanni najugaqartunut qanoq sunniuteqarnerat pillugu assigiinngitsunik isumaqarput.

Sulisut ilaata assersuutitut oqaatigaa piffissat ilaanni napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortorpassuaqartillugu Utoqqaat Illuanni najugaqartut puigortunngortut peqatiginissaannut piffissaaleqinartartoq. Sulisullu allap oqaatigaa napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortorpassuaqarnerata najugaqartut mattutaannik nangiinillu taarsiinissap angumeriuminaallinera nassatarisaraa.

Sulisulli arlallit nassuiaatitut aamma killormut oqaatigaat akissarsiffiup nalaani sapaatillu akunnerisa naanerini napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortorpassuaqartarnera ajornartorsiutaagaluartoq, taamaattorli sulisut suliasatik naammassisassatik naammassisaraat, najugaqartullu timikkut eqqiarnissaannut naammattumik piffissaqartartoq.

Sulisut napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnerat najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut arlaannaataluunniit ajornartorsiutaasutut misigisimallugu oqaatiginngilaa.

Utoqqaat Illuata pisortaqatigiivisa misissuinermi nassuiaatitut oqaatigaat akissarsiffiup nalaani sapaatillu akunnerisa naanerini napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortorpassuaqartarnera ajornartorsiutaasoq. Napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarneq kisitsisit atorlugit takussutissiorneqarsimannngilaq, assersuutitulli oqaatigineqarpoq unnuakkut pigaartuunermut atatillugu sulisunit tallimaasunit pingasut suliarunngitsoorsinnaasartut.

Pisortaqatigiit aammattaaq oqaatigaat napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarneq annikillisarniarlugu suliniartoqartoq. Taamaalillutik sulisut aalajangersimasut sulinngitsoortarnerat pissutigalugu mianersoqquneqartalersimapput, tamannalu napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnermik annikillisaaqataalersimalluni.

Isumaqarpunga pisortaqatigiit sulisullu misissuinermi sulisut napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnerat pillugu nassuiaatigisaat isumakulunnartuusut.

Kaammattuutigaara sulisut napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnerat pillugu kisitsisitigut takussutissat Utoqqaat Illuata ingerlaavartumik suliarilissagai, taamaalilluni paaqqinniffik napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarneq annikillisarniarlugu amerlanerusunik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarnerisooq naliliinissaminut pitsaanerusumik tunngavissaqarsinnaaqqullugu.

11. Ataatsimoorluni nerisarfiup paaqqinniffippalaartumik aaqqissuunneqarnera

Utoqqaat Illuata initaanik misissuinermini malugaara ataatsimoorluni nerisarfik aaqqissuunneqarsimasooq nerriviit takisuunngorlugit ilioraannarlugit, ikkanut talititanik ikittunnguanik pequsersorlugu akvarialerlugulu saaniluttalimmik.

Pisortaagallartup oqaatigaa nerisarfimmi siusinnerusukkut naasulersuisoqarsimagaluartooq. Naasulli peerneqarsimapput, arlallit naasunik sapigaqartutut qisuariartartut paasinarsimmat.

Ataatsimoorluni nerisarfiup aaqqissuunneqarnera paaqqinniffippalaartutut, angerlarsimaffippalaarpallaanngitsutut nuannerpallaanngitsutullu isigaara.

Kaammattuutigaara ataatsimoorluni nerisarfiup aaqqissuunneqarnera Utoqqaat Illuata pitsaanerulersissagaa.

12. Pujortartut pujuannik najuussuinissamut illersuineq

Misissuiartortut Utoqqaat Illuata initaanik misissuinerminni inini ataatsimoorfiusartuni tupap pujorsunnia naamalluarsinnaavaat.

Pisortaagallartup misissuinermini oqaatigaa najugaqartut namminneq ineeqaminni pujortarsinnaatitaasut. Najugaqartut pujortartillutik matutik matu-sinnaavaat, qinnuigineqartarlutillu pujortareeraangamik silaannarissaasaq-qullugit. Maskiinanik silaannarmik saliisartunik ikkussuisoqarsimannngilaq. U-

toqqaat Illuata niuertoq maskiinanik taamaattunik neqerooruteqarsinnaasoq siusinnerusukkut attaveqarfigisimavaa, paaqqinnifilli naliliisimalluni taakku akisuallaartut.

Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 26. maj 2010-meersoq (matuma kingornatigut pujortartarneq pillugu inatsimik taaneqartartusseq) aalajangersakkamik imaattumik ilaatigut imaqarpoq:

“§ 5. Paaqqutarinnifittut angerlarsimaffinni, ulloq unnuarlu paaqqinnifinni, najugaqarfisatut neqeroorutini, ilinniartut ineqarfiini assigisaannilu inunnit 18-it sinnerlugit ukiulinnit arlalinnit najuqarfigineqarnerusuni namminerisamik angerlarsimaffittut atuuttuni najugaqartut ataasiakkaat 18-it sinnerlugit ukiullit ineeqqami inissiamiluunniit angerlarsimaffittut najugaqarfigisaminni pujortarsinnaapput.

Imm. 2. Paaqqinnifikk paaqqinnifimmi sulisut najugaqartullu allat pujortanngikkaluarlutik tupap pujuanik najuussuinissaannut illersorniarlugit sunniuteqarluartunik suliniuteqasaaq. Paaqqinnifiiup najugaqartut peqqusinnaavai sulisut ineeqqami inissiamiluunniit namminerisatut angerlarsimaffittut atuuttumi isersimatillugit pujortartaqqunagit.”

Pujortartarneq pillugu inatsit piareersarlugu suliani § 5 pillugu immikkut oqaaseqaatini ilaatigut imaattunik allassimasoqarpoq:

“Sukumiisumik qulakkeerinnermut tunngatillugu pisuni ataasiakkaani naliliineq apeqqutaavoq. Ineeraq namminerisamilluunniit inigisaq pujortarfiusoq sullissiviup iluani init allat eqarsaatigalugit soorunami matuneqarsinnaasuusaaq. Tamatuma saniatigut ineeqqat ataasiakkaat pujortareernerup kingornatigut silaannarissarneqartassasut suliffeqarfiup peqqusissutigisinnaavaa.

Sulisut najugaqartullu sinnerisa illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu annertunerusumik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpat inini ataasiakkaani pisariaqarneratut annertutigisumik silaannarissarfilersuisoqarsinnaavoq.

Pujortartut pujuannik najuussuineq pinaveersimatinniarlugu sukumiisumik qulakkeerisogarnissaanik aalajangiinnermi sullissiviup pisortaasa sulisut, isumannaallisaanermilu sulini-aqatigiinnik pilersitsisoqarsimappat, taakku ilaatissavaat.”

Inassuteqaatigaara sulisut najugaqartullu pujortartut pujuannik najuussuinnermut illersorniarlugit pujortarneq pillugu inatsimmi § 5, imm. 2-mi oqaaseqatigiit siulliit tunngavigalugit sukumiisumik suliniuteqartoqarnissaa Utoqqaat Illuata isumagissagaa.

13. Nakorsaaitit ullussaminnik qaangiisimasut

Misissuiartortut misissuinnermi Utoqqaat Illuata sikaavii nakorsaataasiviit misissorpaat. Sikaaviit nakorsaataasiviit parnaarsimapput, pisortaagallartullu oqaatigaa sulisut ataasiakkaat kisimik sikaavinnut taakkununga matuersaateqartut.

Misissuiartortut sikaavinnik nakorsaataasivinnik misissuinnermi nakorsaaitit assigiinngiitsut qulit ullussaminnik qaangiisimasut nassaaraat. Pineqartut tassaapput astmartunut nakorsaaitit, anarsaatit, antibiotikat assigiinngiitsut marluk (poortat katillugit pingasut), isinut nakorsaaitit (poortat pingasut), uummatikkut noqartoornernut nakorsaaitit merianngunaveersaallu ataaseq. Nakorsaaitit assigiinngiitsut ilaat pingasut 2016-imi ullussaminnik qaangiisimapput – pisoqaanersaat 2016-imi julimi – nakorsaaitillit assigiinngiitsut sinneri ullussaminnik 2017-imi aprilimi, junimi, julimi septemberimilu qaangiisimapput.

Pisortaagallartup misissuinnermi oqaatigaa Utoqqaat Illuata nakorsaaitit ullussaminnik qaangiisimasut peertarsinnaajumallugit piffissakkaartumik misissuisarneq pillugu allaganngukkamik tunaartarisassaq suliarisimannngikkaa. Pisortaagallartuq misissuinnerup kingornatigut nassuiaalluni aammattaq oqarpoq Utoqqaat Illuat nakorsaatinik ullussaminnik qaangeereersimasunik nakorsaataasivimmit ilaanneeriarluni tigusaqartartoq, nakorsaataasiviullu Utoqqaat Illuannut oqaatigisimagaa nakorsaaitit aalajangersimasut ilaat ullussaminnik qaangiisimagaluartut ajornartorsiutitaqanngitsumik atorneqarsinnaasut.

Nakorsaatinik aalajangersimasunik ullussaminnik qaangiisimasunik Utoqqaat Illuanni najugaqartunut tunniussineq peqqinnissamik ulorianartorsiortitsisunersoq naliliinissannut uanga Ombudsmanditut tunngavissaqanngilanga.

Taamaattumik Nakorsaaneqarfik tamatuminnga ilisimatippara.

Inassuteqaatigaara nakorsaait ullussaminnik qaangiisimasut pisariaqarnertut annertutigisumik peerneqartarnissaat qulakkeerniarlugu piffissakkaartumik misissuisarneq pillugu allaganngukkamik tunaartarisassa Utoqqaat Illuata suliarissagaa.

14. Suliffik pillugu naliliiviginnineq pissarsiarineqarsinnaangilaq

Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi, tak. Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmik nalunaarut nr. 1048, 26. oktober 2005-imeersoq, § 11 a, imm. 1 imaattunik oqaasertaqarpoq:

“Sulisitsisup isumagissavaa suliffimmi isumannaallisaanikkut peqqinnissakkullu pissutsinik suliat suunerat, suleriaatsit aamma sulianik ingerlatsinerit atornerqartut, aamma sulliviup annertussusia aaqqissuussaanelu tunngavigalugit allaganngukkamik naliliiffiginnittoqarnissaa. Suliffimmik naliliiffiginnissut sullivimmitassaaq sulliviullu siulersuisunit, sulisunit aamma Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmit takuneqarsinnaassaaq. Suliffimmik naliliiffiginnissut suliat, suleriaatsit aamma sulianik ingerlatsinerit il.il. allannguuteqaraangata, allannguutillu taakku sulinermi isumannaatsuunissamut peqqinnissamullu sunniuteqartussaa-gaangata iluarsaaneqartassaaq, akuttunerpaamilli ukiut pingasunngorneri tamaasa.”

Misissuiartortut misissuinermi Utoqqaat Illuannik naliliiviginnineq takujumavaat. Pisortaagallartup aqutsinermilu taartaasartutut tullersortip suliffimmik naliliiviginnineq imaaliallaannaq nassaarisinnaangilaat. Tamarmik immikkut oqaatigaat eqqaamasinnaallugu suliffimmik naliliiviginnineq ukiut marlussuit matuma siornatigut suliarineqartoq.

Inassuteqaatigaara Utoqqaat Illuata suliffik pillugu naliliiviginninnerup pisortaqatigiinnit, sulisunit aamma Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmit takuneqar-

sinnaanissaa sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi § 11 a, imm. 1-imi oqaaseqatigiit aappaat tunngavigalugu qulakkiissagaa.

Naatsorsuutigaara Utoqqaat Illuata – suliffimmik naliliiviginninneq kingulleq ukiut pingasut sinnerlugit pisoqaassuseqartoq paasinarsippat – suliffimmik naliliiviginninneq nutartigaq sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi § 11 a, imm. 1-imi oqaaseqatigiit pingajuat tunngavigalugu suliarissagaa.

15. Malitseqartitsineq

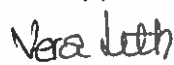
Utoqqaat Illuat qinnuigaara nalunaarusiaq manna sulisunut, najugaqartunut ilaqutaasunullu paasissutissiissutigeqqullugu.

Utoqqaat Illuat qinnuigaara nalunaarusiami imm. 6-imit 14-imut oqaatigisakka qanoq iliuuseqarnissamut pissutissaqalersitsinersut uannut paasissutissiissutigeqqullugu. Utoqqaat Illuat qinnuigaara paasissutissat taakku Qaasuitsup Kommuni ingerlatsivik (imaluunniit 1. januar 2018-ip kingornatigut Kommuni Qeqertalimmi ingerlatsivik) aqqutigalugu uannut nassiuteq-qullugit, taamaalilluni ingerlatsivik paaqqinniffiup oqaatigisai pillugit isummernissaminut periarfissaqarsinnaaqqullugu.

Nalunaarusiap matuma assilineri Qaasuitsup Kommunianut aamma Kommuni Qeqertalimmi ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliamut, Nakorsaaneqarfimmut aamma Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfimmut ilisimatitsissutitut nassiuppara.

Nalunaarusiaq manna 2017-imi ukiumoortumik nalunaarutinni ilanngunneqarumaarpoq.

Inuulluaqqusillunga

Vera Leth